

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88

overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij

Nienke Elzinga
telefoon 038 499 76 62
n.elzinga@overijssel.nl
Zaaknummer 5239799

SWZ Woningcorporatie
Mevrouw M. Boeijen
Postbus 40040
8004 DA ZWOLLE

Datum	Kenmerk	Pagina	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
01.07.2019	2019/0113139	1 van 26	6		

Onderwerp: Ontheffing Wet natuurbescherming – onderdeel soorten

Geachte mevrouw Boeijen,

De heer Van Meurs heeft, namens SWZ Woningcorporatie, een verzoek tot het wijzigen en uitbreiden van uw ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming – onderdeel soorten (verder Wnb) bij ons ingediend. Deze hebben wij op 1 februari 2019¹ ontvangen. De aanvraag heeft u tussentijds gewijzigd². Deze gewijzigde aanvraag is het uitgangspunt voor deze ontheffing. De wijziging betreft de renovatie van 4 extra portiekflats aan de Buxtehudestraat 17-51 en 69-103 en Frobergerstraat 17-51 en 69-103 in Zwolle. En de sloop in plaats van renovatie van 2 appartementengebouwen aan de Palestrinalaan 130-200 in Zwolle. In deze brief geven wij onze beslissing weer.

Besluit

Wij wijzigen uw ontheffing³ in verband met de renovatie van 6 portiekflats aan de Buxtehudestraat 17-51 en 69-103, Frobergerstraat 17-51 en 69-103 en Lassuslaan 67-91 en 109-143 en de sloop van 2 flats aan de Palestrinalaan 130-200 in Zwolle. De ontheffing betreft verbodsbepalingen van soorten van de Vogelrichtlijn en van de Habitatrichtlijn. In het bijzonder gaat het om het verbod om de nesten van de gierzwaluw weg te nemen⁴ en om voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen⁵.

De wijzigingen betreffen:

- Planning en uitvoering van de activiteiten;
- Vernietigen van 4 extra paarverblijfplaatsen en 1 kraamverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis;
- Vernietigen van 1 extra paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis;
- Wijziging van de tijdelijke en permanente mitigerende maatregelen van de gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis.

De motivering voor ons besluit is in bijlage 2 (overwegingen) weergegeven.

¹ EDO-kenmerk 2019/0033700.

² EDO-kenmerk 2019/0110438 en 2019/0180728.

³ Op basis van art. 3.3, eerste lid en 3.8, eerste lid Wnb

⁴ Art. 3.1, tweede lid

⁵ Art. 3.5, vierde lid

De volgende stukken van de aanvraag maken onderdeel uit van de ontheffing, voor zover niet in strijd met de voorschriften:

- Permanente mitigerende maatregelen gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis (bijlage 4 en 6 van dit besluit).

Deze ontheffing is geldig vanaf de eerste dag na het verzenden van onze beslissing tot en met 31 december 2025.

Voorschriften

Aan ons besluit verbinden wij voorschriften. Deze zijn in bijlage 1 weergegeven.

Met het in werking treden van deze nieuwe ontheffing vervangt die de (oude) ontheffing⁶. Zodra de nieuwe ontheffing onherroepelijk is geworden, vervalt de (oude) ontheffing van 12 juli 2017 met kenmerk 2017/0248130.

Leges

U bent voor het in behandeling nemen van uw aanvraag leges verschuldigd⁷. De verschuldigde leges voor dit besluit bedragen € 580,00.

Voor betaling van dit bedrag ontvangt u een factuur. Op deze factuur staat tevens vermeld hoe u eventueel bezwaar kunt aantekenen tegen de hoogte van het legesbedrag en de gehanteerde grondslagen.

Vragen

Heeft u vragen? Belt u dan met Nienke Elzinga, te bereiken tijdens kantooruren op nummer 038 499 76 62. Schrijft u ons een brief of e-mail? Behandel dan één onderwerp per brief of e-mail. Wilt u ook het zaaknummer Z-HZ_WNB-2019-000537 vermelden? Op die manier kunnen wij sneller op uw vraag of opmerking reageren.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Lars Wuijster,
teamleider Vergunningverlening

Bijlagen:

Bijlage 1	Voorschriften
Bijlage 2	Overwegingen bij het besluit
Bijlage 3	Overzichtskaart aangetroffen vaste rust- en verblijfplaatsen gierzwaluw en vleermuizen
Bijlage 4	Overzichtskaart en detail mitigatie voor de gierzwaluw
Bijlage 5	Overzichtskaart tijdelijke verblijfplaatsen voor de vleermuizen
Bijlage 6	Overzichtskaart en detail permanente mitigatie vleermuizen

Afschriften

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- Burgemeester en wethouders van Zwolle;
- De heer van Meurs van Ecoresult B.V. in Dordrecht.

---

⁶ Ontheffing van 12 juli 2017 met kenmerk 2017/0248130

⁷ Belastingverordening Overijssel

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u bezwaar maken, als u belanghebbende bent.

Stuurt u dan een bezwaarschrift aan ons. Wij controleren dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw bezwaarschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw bezwaarschrift. Die eisen zijn:

1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. Dit doet u door in uw bezwaarschrift het kenmerk te vermelden dat op onze brief staat.
2. U zegt waarom u het niet eens bent met dit besluit.
3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw bezwaarschrift.
4. U verstuurt het bezwaarschrift op tijd. Op onze brief staat een verzenddatum. U stuurt ons binnen zes weken na die datum uw bezwaarschrift.

Uw bezwaarschrift kunt u op 3 manieren aan ons versturen.

1. Met de post naar: Gedeputeerde Staten van Overijssel, Team Juridische zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.
2. Via internet. U gebruikt daarvoor ons digitale bezwaarformulier. U vindt het formulier via <https://forms.overijssel.nl/bezwaar-klacht/bezwaar-beslissing/>.
3. Met een faxbericht. Het faxnummer van het team Juridische Zaken is: 038 – 425 48 02.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u bezwaar maakt treedt dit besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte bezwaarprocedure. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor informatie over het indienen van een verzoek belt u met de Rechtbank Overijssel: 088 – 361 55 55.

BIJLAGE 1 - VOORSCHRIFTEN

Moet u volgens de voorschriften iets melden of contact opnemen met het bevoegd gezag? Geeft u dan altijd aan dat het gaat om de Wet natuurbescherming - soortenbescherming, de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit. Daarmee is direct duidelijk voor welk deel van de organisatie de melding of uw verzoek bestemd is. Het Overijssel loket is bereikbaar via de telefoon onder nummer 038 425 88 99 of via het e-mailadres meldpunt@overijssel.nl.

Neem ook contact met ons op als bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen. Afhankelijk van de situatie kan een wijziging van de ontheffing nodig zijn of moeten extra maatregelen worden genomen die nodig zijn om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. Als u het voornemen heeft af te wijken van de uitvoeringsperiode, de voorgeschreven middelen of voorgenomen handelingen als weergegeven in de aanvraag, dan moet u dit ter goedkeuring voorleggen aan de provincie. Alleen na schriftelijke toestemming van de provincie is de voorgenomen afwijking toegestaan. Neem voor overleg contact op met ons meldpunt.
2. Deze ontheffing is alleen geldig voor (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts) personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
3. Minimaal een week voor aanvang van de werkzaamheden dient u de datum van de start te melden bij het meldpunt. Geeft u bij de melding aan:
  - de contactpersoon ter plaatse, inclusief een telefoonnummer;
  - de naam van de begeleidende ecologische deskundige, inclusief een telefoonnummer;
  - het adres waar de werkzaamheden worden uitgevoerd;
  - het kenmerk van deze beschikking (2019/0113139).

Soortspecifiek

Gierzwaluw

4. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare broedperiode van de gierzwaluw. De broedperiode van de gierzwaluw loopt van half april tot en met half augustus. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een ecologische deskundige⁸ op het gebied van de gierzwaluw. Werkzaamheden aan de flat met de nestplaats van de gierzwaluw dienen buiten het broedseizoen uitgevoerd te worden.

---

⁸ De Provincie Overijssel verstaat onder een ecologische deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. Oe ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op HBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soorten herkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, Ravon,

5. Aan het appartementsgebouw aan de Lassuslaan 57-91 dienen ten minste 15 vervangende nestplaatsen voor gierzwaluwen gerealiseerd te worden. Het betreft voorzieningen die in de goten om de 2 meter worden gerealiseerd op de locatie en wijze zoals weergegeven in bijlage 4. De vervangende verblijfplaatsen zijn het eerstvolgende broedseizoen beschikbaar voor de gierzwaluw.

Gewone en ruige dwergvleermuis

6. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare perioden van de gewone en de ruige dwergvleermuis. De kwetsbare periode loopt van 15 mei tot en met september. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Afwijkingen dienen onderbouwd te worden aangetekend in het logboek.
7. De verblijfplaatsen moeten ten minste 3 tot 5 dagen voor de aanvang van de werkzaamheden ongeschikt worden gemaakt zodat vleermuizen de verblijfplaatsen verlaten en niet terugkeren tijdens de werkzaamheden. Het ongeschikt maken mag alleen buiten de kwetsbare perioden gedaan worden. Een week voorafgaand aan het ongeschikt maken moet u de toezichthouder melden wanneer u gaat starten met het ongeschikt maken en op welke wijze u ongeschikt maakt. U hebt aangegeven het ongeschikt maken uit te voeren door het afdichten van de toegangswegen met exclusionflaps. Let ook op eventuele verblijfplaatsen aan de bovenzijde van de spouw. Bij het ongeschikt maken moet een controle worden uitgevoerd met behulp van een batdetector. Deze controle moet uitgevoerd worden door de ecologisch deskundige. Indien alsnog vleermuizen worden aangetroffen, dan moeten extra maatregelen getroffen worden om de verblijfplaatsen verder ongeschikt te maken. De ecologisch deskundige bepaalt dat. Deze procedure dient herhaald te worden totdat geen exemplaren meer waargenomen worden. De onderhoudswerkzaamheden mogen pas starten als uit de controle blijkt dat er geen vleermuizen meer aanwezig zijn. Afwijkingen dienen onderbouwd te worden aangetekend in het logboek.
8. Voor 1 mei 2019 heeft u 20 tijdelijke, vervangende vleermuiskasten opgehangen die aantoonbaar geschikt zijn als verblijfplaats in het paarseizoen en tijdens milde winters voor de gewone en ruige dwergvleermuis en 3 kasten die aantoonbaar geschikt zijn als kraamverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. De kasten hangen op minimaal 5 meter hoogte, hebben een vrije aanvliegroute en zijn zoveel mogelijk vrij van verstoring. De kasten dienen binnen een afstand van 200m van de huidige verblijfplaatsen aan de zijgevels te hangen. Afwijkingen dienen onderbouwd te worden aangetekend in het logboek.
9. De tijdelijke vleermuiskasten mogen, na de uitvoering van de werkzaamheden en na de realisatie van de permanente voorzieningen, verwijderd worden. De tijdelijke kasten die als kraamverblijfplaats dienen mogen pas verwijderd worden indien uit de monitoring blijkt dat de permanente verblijfplaatsen als kraamverblijfplaats in gebruik genomen zijn. Het verwijderen van de tijdelijke kasten dient buiten de kwetsbare perioden van de gewone dwergvleermuis te gebeuren. Er dient een controle plaats te vinden op eventuele aanwezigheid van vleermuizen. Indien vleermuizen afwezig zijn, mogen de kasten verwijderd worden.
10. De gerenoveerde woningen worden voorzien van minimaal 48 permanente verblijfplaatsen die geschikt zijn als paarverblijfplaats en tijdens milde winters voor de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Dit op de wijze als opgenomen in bijlage 6.
11. Bij de bovengevel van verschillende kopgevels binnen 200 meter van de huidige kraamverblijfplaats worden in totaal minimaal 4 Tichelaarkasten ingebouwd. Dit op de wijze als weergegeven in bijlage 6. Eén van de kasten dient geplaatst te worden op de locatie waar nu de kraamverblijfplaats aanwezig is.

---

stichting Das en Boom, Vogelbescherming, vlinderstichting, natuurhistorisch genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De landschappen en stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied); en/of

- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of bescherming.

12. U dient op de volgende wijze de monitoring van de vervangende (tijdelijke en permanente) kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis uit te voeren:
- De monitoring dient zich te richten op minimaal de flatgebouwen waar de tijdelijke en permanente (inbouw)kasten zijn geplaatst. Onderzocht moet worden of de gewone dwergvleermuis gebruikt maakt van de voorzieningen als kraamverblijfplaats;
  - De vervangende kraamverblijfplaatsen dienen maximaal 3 jaar gemonitord te worden. De monitoring dient te starten vanaf 15 mei 2019. De monitoring kan eerder afgerond worden, indien aangetoond wordt dat de permanente vervangende verblijfplaatsen functioneel zijn als kraamverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis;
  - De monitoring bestaat uit een onderzoek conform de vereisten uit het vleermuisprotocol 2017, of uit een hogere onderzoeksinspanning en houdt minimaal in: 2 x 2 uur (1x 's avonds en 1x in de ochtend) tussen 15 mei en 15 juli;
  - Indien geen kraamactiviteit wordt waargenomen tijdens de 2 zomerronden, dan dient u de omliggende wijk en voorgestelde alternatieven aanvullend te onderzoeken. Deze monitoring dient u in de maand juli van datzelfde jaar uit te voeren, bij voorkeur dezelfde nacht als de zomerronden of in de nachten daaropvolgend;
  - Een ecologische deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis moet het onderzoek uitvoeren;
  - U moet jaarlijks van bovenstaande monitoring een monitoringsrapportage ter goedkeuring toezenden naar ons in de periode september tot en met november. Indien uit de jaarlijkse monitoringsrapportage blijkt dat permanente vleermuiskasten niet in gebruik zijn genomen als kraamverblijfplaats door de gewone dwergvleermuis, dient u aanvullende maatregelen te nemen. Aanvullende maatregelen kunnen bijvoorbeeld zijn het aanbieden van nieuwe, andersoortige vleermuisvoorzieningen. U dient dit voor te leggen aan het bevoegd gezag.

Overige zaken

13. De ontheffinghouder moet een ecologisch logboek (laten) bijhouden. Uit dit logboek moet aantoonbaar blijken hoe en waarom uitvoering is gegeven aan de bovengenoemde voorschriften. Het gaat dan bijvoorbeeld om het bijhouden van data van uitvoeren, het toegepaste type mitigatie (kast, neststeen), afweging voor welke type verblijfplaats en locatie wordt gekozen, oplossingen bij onverwachte soorten of situaties. Het ecologisch logboek dient aanwezig te zijn op de werklocatie.

BIJLAGE 2 - Overwegingen bij het besluit

Het besluit bestaat uit de ontheffing en voorschriften. In deze bijlage zijn de overwegingen bij het besluit opgenomen. Het besluiten de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De overwegingen zijn als volgt opgebouwd:

A	WEERGAVE VAN DE FEITEN	9
A1	Aanvraag ontheffing beschermde soorten	9
A1.1	Omschrijving van het project / activiteiten	9
A1.2	Doelstelling van het project	10
A1.3	Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd	10
A1.4	Periode	10
A1.5	Onderliggende documenten	10
A1.6	Aanvullende gegevens	11
A2	Bevoegdheid	11
A2.1	Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	11
A3	Procedure	11
A3.1	Overeenstemming andere provincie	11
A3.2	Adviesverzoek aan gemeente	11
A4	Toetsingskader soorten	11
A4.1	Wettelijke regels	11
A4.2	Provinciaal beleid	11
A4.2.1	Omgevingsverordening, hoofdstuk 7 Natuur	12
A4.2.2	Beleidsregel Natuur Overijssel 2017	12
A4.2.3	Jaarrond beschermde vogelnesten	12
B	TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN	13
B1	Inhoudelijke beoordeling	13
B1.1	Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek	13
B1.1.1	Beschrijving onderzoeksmethoden en resultaat	13
B1.1.2	Beoordeling uitgevoerd onderzoek	14
B1.2.1	Effectbeoordeling in de aanvraag	14
B1.2.2	Toetsing van de effectbeoordeling	16
B1.3	Alternatieven voor realisatie van het project / de activiteiten	18
B1.3.1	Alternatievenafweging in de aanvraag	18
B1.3.2	Toetsing van de alternatievenafweging	19
B1.4	Wettelijk belang van het project	19
B1.4.1	Motivatatie wettelijk belang in de aanvraag	19
B1.4.2	Toetsing aan wettelijk belang	20
B1.5	Beoordeling staat van instandhouding	20
B1.6	Toetsing aan overige vereisten	20
B1.7	Eindconclusie toetsing	21

B1.8	Zorgplicht blijft altijd gelden	21
C	Slotconclusie	21

A WEERGAVE VAN DE FEITEN

A1 Aanvraag ontheffing beschermde soorten

A1.1 Omschrijving van het project / activiteiten

Op 12 juli 2017 is ontheffing verleend⁹ in verband met de renovatie van 4 portiekflats aan de Lassuslaan 67-91, Lassuslaan 109-143 en Palestrinalaan 130-200 in Zwolle.

U wilt uw aanvraag wijzigen. De wijzigingen betreffen:

- Toevoeging van de renovatie van vier portiekflats aan de Buxtehudestraat 17-51 en 69-103 en Frobergerstraat 17-51 en 69-103;
- De sloop in plaats van renovatie van de twee noordelijke appartementengebouwen aan de Palestrinalaan 130-200.
- Vernietigen van 4 extra paarverblijfplaatsen en 1 kraamverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis;
- Vernietigen van 1 extra paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis;
- Wijziging van de tijdelijke en permanente mitigerende maatregelen van de gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis.

In aanvulling op uw wijzigingsaanvraag heeft u aangegeven dat het nog niet is vastgesteld of de flats aan de Palestrinalaan daadwerkelijk gesloopt of gerenoveerd gaat worden. Voorlopig staat sloop gepland in 2023. De gebouwen zullen pas gesloopt worden als de renovatiewerkzaamheden (en permanente mitigatiemaatregelen) van de andere gebouwen gereed zijn.

De ligging van het plangebied is weergegeven in de figuur hieronder.

Figuur 1 – Overzichtskartaal projectgebied in de wijk Holtenbroek in Zwolle. De 8 rood gekaderde blokken (flats) met nummer 212 maken deel uit van de ontheffing.

De renovatiewerkzaamheden bestaan uit totale isolatie van de flats, met onder meer isolatie van dak, gevels, muren en vloeren en overige werkzaamheden¹⁰:

- Er komt een voorzetwand tussen woningen;

⁹ Met kenmerk 2017/0248130

¹⁰ Zie ook: Bewonersinformatieboekje Holtenbroek (002) van april 2019.

- Gevels worden geïsoleerd door middel van spuitisolatie en vervangen enkel glas door dubbelglas;
- De huidige plafondafwerking van de zolder wordt verwijderd. Het dak wordt aan de binnenzijde geïsoleerd;
- Er komen nieuwe geïsoleerde dakramen in plaat van de huidige (kleinere) dakramen;
- De woningen krijgen mechanische ventilatie;
- Er komt een centraal verwarmingssysteem. Radiatoren blijven gehandhaafd, maar alle leidingen worden wel vervangen;
- In de woningen met asbest, wordt - waar nodig - het aanwezige asbest verwijderd;
- Verlichting in trappenhuis wordt aangepast;
- Dakgoten en regenpijpen worden vervangen;
- Metsel en voegwerk wordt hersteld;
- Schilderwerk.

De werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode november 2019 tot en met juni 2020. Met achtereenvolgens:

- Lassuslaan 57 t/m 91: van 4-11-'19 t/m 27-11-'19
- Frobergerstraat 17 t/m 51: van 13-1-'20 t/m 5-2-'20
- Buxterhudestraat 17 t/m 61: van 10-2-'20 t/m 4-3-'20
- Buxterhudestraat 69 t/m 103: van 9-3-'20 t/m 1-4-'20
- Frobergstraat 69 t/m 103: van 6-4-'20 t/m 4-5-'20
- Lassuslaan 109 t/m 143: van 11-5-'20 t/m 8-6-'20

A1.2 Doelstelling van het project

SWZ wil haar woningvoorraad verduurzamen en haar woningaanbod verbeteren. Zij renoveert haar woningen zodat zij kan voldoen aan de vereisten van het Energieakkoord.

A1.3 Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd

U vraagt ontheffing aan voor gierzwaluw van het verbod om nesten en rustplaatsen opzettelijk te vernielen of te beschadigen¹¹ en voor gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis van het verbod om deze opzettelijk te verstoren¹² en voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (opzettelijk) te beschadigen of te vernielen¹³.

A1.4 Periode

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 1 mei 2019 tot en met 31 december 2025.

A1.5 Onderliggende documenten

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- Aanvraagformulier Wet Natuurbescherming;
- Ecoresult. Activiteitenplan gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gierzwaluw Ruimtelijke Ingrepen in het kader van de wet natuurbescherming, Provincie Overijssel. Plangebied: Complex P17212, Zwolle. 1 februari 2019;
- Ecoresult. Aanvullend onderzoek vleermuizen, vogels en beschermde vaatplanten in het kader van de flora- en faunawet. Plangebied: 8 Complexen te Zwolle Holtenbroek, Dieze en Zeeheldenbuurt. November 2016;
- Machtiging van de woningstichting SWZ aan F.A. van Meurs van Ecoresult B.V.;
- Aanvullende informatie over mitigerende maatregelen. planning en de activiteiten, 9 april 2019;
- Aanvullende informatie over de sloop van 2 appartementengebouwen, 6 juni 2019.

---

¹¹ Art. 3.1, tweede lid

¹² Art. 3.5, tweede lid

¹³ Art. 3.5, vierde lid

A1.6 Aanvullende gegevens

Wij hebben uw aanvraag op 1 februari 2019 ontvangen. Op 13 maart 2019 zijn aanvullende gegevens gevraagd. Deze gegevens zijn op 9 april 2019 en 6 juni 2019¹⁴ ontvangen.

A2 Bevoegdheid

A2.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op het grondgebied van Overijssel. De activiteiten vallen niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit natuurbescherming¹⁵. In dat geval zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb (art. 1.3, eerste lid).

Als de activiteiten ook gevolgen heeft voor populaties van soorten op het grondgebied van de aangrenzende provincie (Wnb, art. 1.3, derde lid) stemmen wij ons besluit af met gedeputeerde staten van die provincie.

A3 Procedure

De procedure voor het verlenen van de ontheffing is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5 van de Wnb. Daarbij zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

A3.1 Overeenstemming andere provincie

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op ons grondgebied. De effecten van het project op beschermde soorten zijn beperkt tot ons grondgebied. Overeenstemming met een andere provincie is niet nodig.

A3.2 Adviesverzoek aan gemeente

Wij hebben de aanvraag naar het college van burgemeester en wethouders van Zwolle gestuurd met het verzoek om advies. De gemeente is vier weken de gelegenheid geboden om te reageren.

Zij heeft van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

A4 Toetsingskader soorten

Een ontheffing kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. In deze paragraaf beschrijven we kort aan welke kaders wordt getoetst.

A4.1 Wettelijke regels

Een verzoek tot ontheffing wordt beoordeeld op basis van de regels, zoals deze zijn opgenomen in hoofdstuk 3, paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Bij ons oordeel houden we tevens rekening met het derde lid van artikel 1.10 Wnb. Ook het Besluit natuurbescherming¹⁶ en (soms) de Regeling natuurbescherming¹⁷ zijn voor de toetsing relevant.

A4.2 Provinciaal beleid

Naast de wettelijke regels hebben wij beleid opgesteld in onze Omgevingsvisie. De regels, die daaruit voortkomen, zijn vastgelegd in onze Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hoofdstuk 7).

---

¹⁴ Ons kenmerk 2019/0110438 en 2019/0180728.

¹⁵ Besluit natuurbescherming, art. 1.3, eerste lid.

¹⁶ Art. 3.9 Besluit natuurbescherming

¹⁷ Art. 3.22 Regeling natuurbescherming i.s.m. art. 3.25 Besluit natuurbescherming

A4.2.1 Omgevingsverordening, hoofdstuk 7 Natuur

Met de Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hierna: Omgevingsverordening) hebben wij een nadere invulling gegeven aan enkele wettelijke regels. In deze verordening zijn een aantal nationaal beschermd diersoorten vrijgesteld van de verbodsbepalingen. Het gaat om soorten die algemeen voorkomen. De betreffende soorten zijn opgenomen in bijlage 9a bij artikel 7.4.1 van de Omgevingsverordening. De populaties van deze soorten verkeren in een gunstige staat van instandhouding. Deze vrijstellingen zijn aanvullend aan de vrijstellingen via de gedragscodes.

Voor de soorten in de eerder genoemde bijlage geldt een vrijstelling voor het opzettelijk doden of vangen. Dit geldt alleen als dit nodig is in het belang, zoals dit is weergegeven per soort in bijlage 9a bij artikel 7.4.1 van de Omgevingsverordening. Voor deze soorten is het ook toegestaan om de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen, als aan onderstaande voorwaarden zijn voldaan.

Voorwaarden

- De vrijstelling voor de handeling is niet geregeld in een door de minister goedgekeurde gedragscode.
- Er zijn geen andere bevredigende oplossingen om de doelstellingen van de handelingen te bereiken.
- De algemene zorgplicht is in acht genomen. Dat wil zeggen dat het opzettelijk vangen en doden van dieren zoveel mogelijk is voorkomen.

A4.2.2 Beleidsregel Natuur Overijssel 2017

In onze beleidsregel¹⁸ is vastgesteld dat wij kennisdocumenten soorten¹⁹ (voorheen de soortenstandaarden) betrekken bij de afweging tot het verlenen van een ontheffing op basis van de artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wnb.

A4.2.3 Jaarrond beschermde vogelnesten

Het beleid van het ministerie van Economische Zaken voor jaarrond beschermde nesten heeft Gedeputeerde Staten van Overijssel onverkort overgenomen.

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en het uitbroeden van de eieren en voor het grootbrengen van de jongen. Als het gaat om vogelsoorten, waarbij de jongen direct het nest verlaten (nestvlinders), is ook de ruime omgeving van het nest belangrijk. In de context van de Wnb valt onder nest zowel de inhoud als de functionele omgeving onder het begrip nest. De omvang van de functionele omgeving verschilt per vogelsoort. Het betreft de omgeving die nodig is om het broedsucces van de betreffende vogelsoort te garanderen. Onder de verbodsbepaling²⁰ vallen alle activiteiten die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Tijdens het broedseizoen zijn de verbodsbepalingen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Die vogels gebruiken hun nest niet als een vaste rust of verblijfplaats. De meeste nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen niet de bescherming van artikel 3.1 van de Wnb.

Nesten van de gierzwaluw zijn jaarrond beschermd. Voor deze soort geldt dat de specifieke voorwaarden voor de nestplek niet overal aanwezig zijn. De broedplekken met het ecologisch functionele leefgebied van deze soorten genieten daarom ook buiten het broedseizoen bescherming. Op basis daarvan is bij het verwijderen van (oude) nesten van deze soort altijd een ontheffing nodig. Zonder ontheffing is er sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen.

---

¹⁸ Art. 4.2.1 Beleidsregel Natuur Overijssel 2017

¹⁹ Te raadplegen via: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>.

²⁰ Art 3.1, eerste, tweede, derde en vierde lid van de Wnb

B TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN

B1 Inhoudelijke beoordeling

Onze Omgevingsverordening geeft voor uw handeling en betrokken soorten geen vrijstelling. We betrekken wel het kennisdocument soorten²¹ (voorheen de soortenstandaard) van de gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis bij onze toetsing.

B1.1 Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek

B1.1.1 Beschrijving onderzoeksmethoden en resultaat

Gierzwaluw

Het onderzoek naar gierzwaluw vond plaats in de periode juni/juli 2016 volgens de toen geldende protocollen. De inventarisatie is uitgevoerd tijdens de avonduren vanaf 18.00 uur tot avondschemering, met goede weersomstandigheden, en met een tussenperiode van minimaal 10 dagen. Zie onderstaande tabel.

Datum	Moment	Temperatuur	Wind	Neerslag
07-06-2016	Avond	18-19°C	2 Bft.	Droog
21-06-2016	Avond	24-28°C	2 Bft.	Droog
11-07-2016	Avond	19°C	3 Bft.	Droog

Binnen het plangebied zijn drie voortplantingsplaatsen van de gierzwaluw aanwezig in de voorgevel en de zijgevel van Lassuslaan 71. In bijlage 3 zijn de locaties van de nesten weergegeven. De nesten bevinden zich in het gele boeibord of in de bakstenen gevel direct onder/achter het boeibord.

De nesten maken deel uit van een kolonie met enkele tientallen nesten in de eengezinswoningen en appartementengebouwen tussen de Palestrinalaan, Lassuslaan, Bachlaan en Telemannstraat. Ook op 200 meter ten zuiden van het plangebied, tussen de Gombertstraat, Lassuslaan, Bachlaan en Wanningstraat is een kolonie gierzwaluw aanwezig met enkele tientallen nesten in de eengezinswoningen.

Vleermuizen

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd onder de condities en methodiek van het ten tijde van het onderzoek meest actuele vleermuisprotocol (Vleermuisprotocol 2013). Zie onderstaande tabel voor de onderzoeksmomenten en weersomstandigheden. De volgende functies voor vleermuizen onderzocht: winterverblijfplaats, kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats, paarverblijfplaats en zwermplaats, vliegroute en foeragegebied.

Datum	Moment	Temperatuur	Wind	Neerslag
06-06-2016 t/m 07-06-2016	Ochtend	18-19°C	1 Bft.	Droog
11-07-2016 t/m 12-07-2016	Avond	16-19°C	2 Bft.	Droog
15-08-2016 t/m 18-08-2016	Avond	15-17°C	3 Bft.	Droog
05-09-2016 t/m 07-09-2016	Middernacht	16-18°C	1-2 Bft.	Droog

Gewone dwergvleermuis

Tijdens het onderzoek zijn binnen het plangebied zes paarverblijfplaatsen met bijbehorend paarterritorium en 1 kraamverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis aangetroffen (zie bijlage 3). Aangenomen mag worden dat een paarverblijfplaats bij zachte winters tevens in gebruik als winterverblijfplaats voor één of enkele dieren. Een groep van circa 40 vleermuizen maakt gebruik van de verblijfplaatsen in het projectgebied.

De paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis kunnen in de luchtsponw (eerste etage en hoger), in de ruimte onder/achter de dakgoot of onder de dakpannen in de dakoverstekken zitten. Er moet van uit worden gegaan dat het vergelijkbare plekken betreft als waar de kraamverblijfplaats van de gewone

²¹ Te raadplegen via: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>.

dwergvleermuis en de verblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis zich bevinden. De paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis konden niet nauwkeuriger dan een geveldeel worden bepaald omdat er geen invliegers of zwermgedrag rond de verblijfplaats is waargenomen. Daarom geeft de aanvrager aan dat paarverblijfplaatsen overal in de spouw of onder het dak kunnen bevinden en deze als gevolg van spouwmuurisolatie en renovatie van het dak vernield of weggenomen worden.

De gewone dwergvleermuis is in de groene wijken van Zwolle talrijk aanwezig. De exacte omvang van de populatie gewone dwergvleermuizen in Zwolle is niet bekend.

Ruige dwergvleermuis

Tijdens het onderzoek zijn binnen het plangebied vier paarverblijfplaatsen met bijbehorend paarterritorium aangetroffen. Enkele dieren zullen gebruik maken van deze verblijfplaatsen. De ruige dwergvleermuis maakt van dezelfde type verblijfplaatsen gebruik als gewone dwergvleermuis. Deze zijn in en rond het plangebied veelvuldig aanwezig. Uitwisseling tussen deze verblijfplaatsen vindt plaats via niet vast omlijnde structuren als tuinen, openbaar groen en bomenrijen.

De ruige dwergvleermuis is in de groene wijken van Zwolle in het najaar verspreid in lage dichtheden aanwezig. De exacte omvang van de populatie ruige dwergvleermuizen in Zwolle is niet bekend.

B1.1.2 Beoordeling uitgevoerd onderzoek

Gierzwaluw

De meest geschikte periode om nesten en rustplaatsen van de gierzwaluw in kaart te brengen is 1 juni tot en met 15 juli. Alle veldbezoeken zijn binnen deze periode uitgevoerd met minimaal 1 veldbezoek in juli en tussen de bezoeken minimaal 10 dagen. Het onderzoek is in de avond uitgevoerd onder de juiste weersomstandigheden. Het voldoet ook aan het beschreven onderzoek in de soortenstandaard. Het getroffen onderzoek is naar onze mening voldoende om de aanwezigheid en functies van de gierzwaluw binnen het plangebied vast te kunnen stellen.

Vleermuizen

Het onderzoek van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis kan gelijktijdig worden uitgevoerd. De onderzoeksmethode en tijden zijn voor beide soorten nagenoeg gelijk. De meest geschikte periode om zomerverblijfplaatsen in kaart te brengen is van 15 april tot 15 augustus. Het in kaart brengen van de kraamverblijfplaatsen kan het beste van 15 mei tot 15 juli en de paarverblijfplaatsen kunnen het beste van 15 augustus tot 30 september in kaart gebracht worden. Voor alle drie soorten verblijfplaatsen dienen 2 bezoeken te worden gedaan. Alle veldbezoeken zijn binnen deze periode uitgevoerd waarvan 1 veldbezoek in de ochtend en tussen de bezoeken minimaal 10 dagen. Het onderzoek is uitgevoerd onder de juiste weersomstandigheden. Het voldoet ook aan het beschreven onderzoek in de soortenstandaard. Het getroffen onderzoek is naar onze mening voldoende om de aanwezigheid en functies van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis binnen het plangebied vast te kunnen stellen.

B1.2 Invloed van het project op betrokken soorten

B1.2.1 Effectbeoordeling in de aanvraag

Gierzwaluw

Door de werkzaamheden gaan 3 nestplaatsen verloren. Deze bevinden zich in de voorgevel en de zijgevel van Lassuslaan 71.

U zorgt voor 15 permanente, vervangende verblijfplaatsen in de vorm van ruimtes onder de dakgoot, zoals weergegeven in de constructietekening in bijlage 4. Doordat u in november 2019 de werkzaamheden uitvoert aan de flat met de verblijfplaats is het ongeschikt maken van de huidige verblijfplaats en het aanbieden van tijdelijke, vervangende verblijfplaatsen volgens u niet noodzakelijk.

Gewone en ruige dwergvleermuis

Door de werkzaamheden gaan 6 paarverblijfplaatsen en 1 kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis verloren. De verblijfplaatsen worden gebruikt door een groep van ongeveer 40 dieren. Daarnaast gaan 4 paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis verloren. Mogelijk worden de 10 paarverblijfplaatsen ook gebruikt bij zachte winters als winterverblijfplaats door de gewone en ruige dwergvleermuizen.

Tijdelijke mitigatie

In alle gebouwen zijn paarverblijfplaatsen aangetoond (van gewone of ruige dwergvleermuis). Werkzaamheden vinden plaats in de periode november 2019 tot en met juni 2020.

Omdat niet direct permanente verblijfplaatsen gerealiseerd kunnen worden zorgt u voor tijdelijke, vervangende verblijfplaatsen. Op 23 februari 2017 heeft u 8 vleermuiskasten type Vivara VK WS 03, geplaatst. In aanvulling daarop plaatst u 16 tijdelijke kasten geschikt voor paar- en zomerverblijfplaatsen en 4 kraamkasten. De kasten worden uiterlijk 1 mei 2019 geplaatst. In bijlage 5 is het type kast en de locatie weergegeven.

De kasten die als tijdelijke mitigatie dienen voor kraamverblijfplaatsen worden geplaatst binnen het leefgebied van de populatie. Volgens de aanvrager liggen deze zeer gunstig ten opzichte van de omliggende paarverblijfplaatsen en op 80 tot 130 meter van de bestaande kraamverblijfplaats (die door de renovatie wordt weggenomen). De aanvrager geeft aan dat de posities van de kraamkasten gunstig gelegen zijn. De afstand tussen verblijfplaatsen speelt in deze een minder belangrijke rol in een netwerk dan geschikte gevels en openingen. De bezonning op de gevels is volgens de aanvrager gunstig. Er staan geen bomen dicht tegen de gevels aan. Bovendien worden de vleermuiskasten geplaatst op relatief korte afstand onder de nok. Afstand tussen straatbomen en gevels met kasten bedraagt overwegend minimaal 20 meter, waardoor eventuele schaduw van bomen op de gevels geen nadelig effect heeft. Een positie op een noordgevel is niet per definitie ongunstig. De bestaande kraamverblijfplaats aan de Lassuslaan 159 bevindt zich eveneens in een noordgevel, met bovendien meerdere grote bomen naast de betreffende gevel.

Ongeschikt maken

Maximaal 3 dagen voorafgaand aan het ongeschikt maken van de bebouwing (maar binnen het actieve seizoen, periode 1 april – 15 oktober) wordt door een ecologische deskundige, bij gunstige weersomstandigheden in de nacht, een vleermuiscontrole uitgevoerd bij het te renoveren pand. Hierbij wordt gebruik gemaakt van batdetectors en een warmtecamera. Met deze controle kan gecontroleerd worden of vleermuizen aanwezig zijn. Voorafgaand aan de werkzaamheden zal het pand ongeschikt gemaakt worden voor vleermuizen. Het ongeschikt maken wordt gerealiseerd door gaten en kieren dicht te maken met van exclusion flaps (vleermuisflappen).

Permanente mitigatie paarverblijfplaatsen

De huidige verblijfplaatsen (van de paartijd en in milde winters) bevinden zich in de luchtsponw of onder het dak. De bestaande luchtsponw is niet eerder geïsoleerd en is in de huidige situatie volledig beschikbaar voor vleermuizen via open stootvoegen onder de dakrand en een kieropening tussen de gevel en het boeiboord. Deze ruimten worden in de penanten beschikbaar gehouden voor vleermuizen. Een penant is het uitstekende deel van de spouwmuur buiten de woningen (zie bijlage 6). De ruimten in de (spouw van de) penanten worden afgezonderd van het overig deel van de spouw door middel van spouwborstels. Parallel aan elke woonlaag worden enkele open stootvoegen in het penant gemaakt om meerdere toegangen tot de luchtsponw te creëren zonder dat dit invloed heeft op het inpandige microklimaat. Elke zijgevel heeft 2 penanten (1 aan elke kant). In totaal worden dus 24 penanten (6 complexen x 2 zijgevels x 2 penanten) geschikt gemaakt voor de vleermuizen. Hierdoor worden 48 voorzieningen voor vleermuizen behouden. Voor de verblijfplaatsen in de 2 noordelijke flats die misschien gesloopt worden zijn geen mitigerende maatregelen beschreven. Door het beschikbaar stellen van alle aanwezige penanten wordt volgens de aanvrager voldaan aan de gestelde mitigatie (48 alternatieven) van beide vleermuissoorten. Gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis ondervinden geen

concurrentie van elkaar. Volgens de aanvrager worden verblijfplaatsen van deze soorten zeer regelmatig aangetroffen in dezelfde gebouwen, in veel gevallen op enkele meters van elkaar verwijderd.

Mitigatie kraamverblijfplaatsen

Als vervangende permanente maatregel worden 4 Tichelaarkasten ingebouwd op 4 verschillende kopgevels, aan de bovenzijde van de gevel. Eén van de kasten wordt geplaatst in de gevel waar nu de verblijfplaats aanwezig is. In bijlage 6 is de locatie van de kasten weergegeven. De positie van de kasten aan de gevels komt overeen met de hoogte waar de kraamverblijfplaats in de gevel nu aanwezig is.

Om zeker te weten dat de permanente mitigatie in de vorm van kasten succesvol gebruikt wordt zullen deze worden gemonitord. Tijdens 3 kraamperiodes (2019, 2020 en 2021) worden de tijdelijke en permanente voorzieningen gemonitord. Dit houdt in dat voor het kraamseizoen 2019 de tijdelijke voorzieningen worden gemonitord en in het kraamseizoen 2020/2021 de permanente voorzieningen worden gemonitord. De monitoring wordt uitgevoerd door het uitvoeren van 2 controles (1 avondbezoek en 1 ochtendbezoek) gedurende elk jaar, met een tussenliggende tijd van tenminste 30 dagen. De resultaten van de onderzoeken worden elk jaar in een notitie aan het bevoegd gezag toegezonden.

Indien blijkt dat de mitigatie niet werkzaam is gebleken zal de aanvrager de omgeving monitoren op gebruik van andere verblijfplaatsen. Om de functionaliteit van het gebied te garanderen is het essentieel dat er een alternatieve kraamverblijfplaats aantoonbaar gebruikt wordt door de gewone dwergvleermuis.

Indien blijkt dat de mitigatie niet werkzaam is gebleken wordt in de ruimere omgeving gezocht of de kraamverblijfplaats elders aanwezig is. Indien dit het geval is, is volgens de aanvrager de functionaliteit van het gebied gegarandeerd.

B1.2.2 Toetsing van de effectbeoordeling

Gierzwaluw

Door de werkzaamheden gaan 3 nesten van de gierzwaluw verloren. In november 2019 worden de flats aan de Lassuslaan, waar de nestplaatsen zitten, gerenoveerd. Voor de start van het broedseizoen (wanneer de gierzwaluw weer terug in Nederland is) worden permanente verblijfplaatsen gerealiseerd. Het opzettelijk storen van de gierzwaluw wordt door het nemen van maatregelen voorkomen.

De gierzwaluw is erg honkvast en weinig flexibel in het vinden van nieuwe nestgelegenheden. Door op dezelfde locatie minimaal 15 ruimten te creëren in de goot van de gerenoveerde gebouwen (zie bijlage 4) is de broedgelegenheid in het plangebied voor de gierzwaluw op langere termijn gegarandeerd. Het is daarom aannemelijk dat de gierzwaluw gebruik zal maken van de nieuwe permanente nestvoorzieningen.

Doordat permanente verblijfplaatsen worden gerealiseerd die de huidige situatie nabootsen, zijn er tijdens en na de werkzaamheden voldoende verblijfplaatsen. Hierdoor komt de functionaliteit van de verblijfplaatsen voor de gierzwaluw niet in gevaar. Er worden voldoende maatregelen genomen om een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen. De voorgestelde maatregelen in planning, tijdelijke en permanente verblijfplaatsen zijn noodzakelijk om een effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen en vastgelegd in de voorschriften onder soort specifiek de gierzwaluw.

Gewone en ruige dwergvleermuis

U maakt de paarverblijfplaatsen en kraamverblijfplaats buiten de kwetsbare perioden ontoegankelijk voor gewone dwergvleermuizen. De paarverblijfplaatsen worden hoogstwaarschijnlijk ook in milde winters gebruikt.

Tijdelijke mitigatie

Als tijdelijke alternatieve paarverblijfplaats voor de gewone en ruige dwergvleermuis zijn 2 tijdelijke vleermuiskasten per verblijfplaats (20 in totaal) opgehangen. Vervangende paarverblijfplaatsen dienen minimaal 6 maanden voorafgaand aan de start van het paarseizoen geplaatst te zijn. Dit betekent dat

vervangende paarverblijfplaatsen uiterlijk half februari aanwezig moeten zijn. U heeft de tijdelijke kasten in mei 2019 geplaatst. U renoveert de gebouwen in de periode november 2019 tot en met juni 2020. Tijdens de renovatie realiseert u direct permanente vervangende paarverblijfplaatsen. De paarperiode start medio augustus en loopt tot medio oktober. De tijdelijke voorzieningen zijn tegelijkertijd aanwezig met de huidige paarverblijfplaatsen, namelijk in de periode voordat de werkzaamheden aan de te renoveren flats met verblijfplaatsen van de vleermuizen starten. Voor het nieuwe paarseizoen heeft u vervangende permanente verblijfplaatsen gerealiseerd. Dit betekent dat u tijdig, voldoende mitigerende maatregelen aanbiedt voor beide vleermuissoorten.

Mogelijk gebruiken de vleermuizen de paarverblijfplaatsen in zachte, milde winters. De voorgestelde maatregelen zijn voldoende. De vleermuissoorten kunnen gedurende de werkzaamheden tijdelijk uitwijken naar de vleermuiskasten en deze gebruiken tijdens de milde winterperiodes. Ook kunnen ze uitwijken naar de flats waar (nog) niet gewerkt wordt. De vleermuiskasten zijn niet geschikt als winterverblijfplaats tijdens vorstperiodes. Er zijn echter alternatieve winterverblijfplaatsen binnen het netwerk aan verblijfplaatsen aanwezig waar de betrokken vleermuizen gebruik van kunnen maken.

Voor de kraamverblijfplaats zijn 3 alternatieve tijdelijke verblijfplaatsen aangeboden binnen 200 meter van de huidige kraamverblijfplaats. Bij een tijdelijke vervanging dient er een gewenningsperiode te zijn van minimaal één volledig kraamseizoen waarin de oude en de nieuwe kraamverblijfplaats beiden aanwezig zijn. De tijdelijke kraamkasten zijn in mei 2019 opgehangen. Het kraamseizoen loopt van 15 mei tot 15 juli. De werkzaamheden aan de flat met de kraamverblijfplaats (Frobergstraat 69 t/m 103) vindt plaats van begin april 2020 tot begin mei 2020. Dit betekent dat de huidige en vervangende tijdelijke kraamverblijfplaatsen tegelijkertijd aanwezig waren. De werkzaamheden aan de flat met de huidige kraamverblijfplaats mogen niet in de kraamperiode plaatsvinden. Om een onvoorzien uitstel te voorkomen adviseren wij de werkzaamheden aan deze flat naar voren te schuiven om overlap met het kraamseizoen te voorkomen.

U heeft niet aangegeven of de tijdelijke kasten ook worden verwijderd. Om meer mogelijke verblijfplaatsen voor vleermuizen aan te bieden, verdient het aanbeveling deze te laten hangen. Vanuit de ontheffing is dit echter niet verplicht. Deze tijdelijke kasten dienen ten minste te blijven hangen 12 maanden (kraamverblijfplaatsen) tot 6 maanden (paarverblijfplaatsen) nadat de permanente voorzieningen zijn gerealiseerd. Voor de tijdelijke kraamkast geldt de aanvullende voorwaarde dat die dient te blijven hangen totdat de permanente voorzieningen aantoonbaar in gebruik zijn genomen. Het verwijderen van de tijdelijke vleermuiskasten mag alleen buiten de kwetsbare perioden van de gewone en ruige dwergvleermuis plaatsvinden, mits uit een voorafgaande controle blijkt dat de kasten niet op dat moment in gebruik zijn.

Ongeschikt maken

De voorgestelde wijze van ongeschikt maken is in principe voldoende. Indien verblijfplaatsen in gebruik zijn worden over deze openingen/stootvoegen de exclusion flaps geplaatst. Door gebruik te maken van exclusion flaps kunnen de vleermuizen het pand verlaten, maar niet meer terugkeren. De overige openingen/stootvoegen dienen direct aansluitend dichtgezet te worden om verhuizing naar een ander verblijf op dezelfde gevel te voorkomen. Wel dient u voorafgaand aan het dichtzetten te controleren of er geen vleermuizen meer aanwezig zijn. In aanvulling moet u dus extra controle(s) uitvoeren tijdens en na het ongeschikt maken om na te gaan of alle vleermuizen het pand hebben verlaten en dus niet gedood kunnen worden tijdens de werkzaamheden. Deze controle moet u uitvoeren met behulp van een batdetector of warmtecamera. Indien alsnog vleermuizen worden aangetroffen, dan moeten extra maatregelen getroffen worden om de verblijfplaatsen verder ongeschikt te maken. Deze procedure dient herhaald te worden totdat geen exemplaren meer waargenomen worden. Vervolgens kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden.

Permanente mitigatie

Door de werkzaamheden gaan in totaal 10 paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis (6) en ruige dwergvleermuis (4) verloren. U realiseert in totaal 48 permanente verblijfplaatsen die geschikt zijn in de paarperiode en milde winters voor beide soorten. Dit doet u door minimaal 2 stootvoegen te maken

in elke pendule (in totaal 4 pendules per flat) van de 6 flats aan de Buxtehudestraat 17-51 en 69-103, Frobergerstraat 17-51 en 69-103 en Lassuslaan 67-91 en 109-143. Door de open stootvoegen hebben de vleermuizen toegang tot de spouw van de penanten. Elke stootvoeg biedt in potentie een geschikte verblijfplaats voor de gewone en/of ruige dwergvleermuis en zijn tot maximaal 200 meter van de huidige verblijfplaats. Door de ruime mitigatie (4 per verloren gaande verblijfplaats) wordt er voldoende gemitigeerd. Door het maken van 2 stootvoegen per penant kunnen de gewone en de ruige dwergvleermuis beide een ingang vinden naar eigen verblijfplaatsen in de spouw. U heeft dus voldoende geschikte verblijfplaatsen voor beide soorten gerealiseerd na de werkzaamheden.

Als permanente mitigatie voor de kraamverblijfplaats bouwt u 4 Tichelaarkasten in de gevels in. Een van die kasten komt op exact dezelfde positie als de huidige kraamverblijfplaats. Hierdoor biedt u dezelfde conditie aan als de huidige verblijfplaats. De genomen mitigerende maatregel bootst de oorspronkelijke situatie het meest na. Echter, de effectiviteit van de permanente voorziening als alternatief voor de kraamverblijfplaats is op voorhand niet zeker. Omdat de aanwezigheid van kraamverblijfplaatsen essentieel is voor de soort, is zekerheid van de effectiviteit van de alternatieven en maatregelen erg belangrijk. Daarom is monitoring van de voorzieningen noodzakelijk. Alleen op die wijze kunnen wij borgen dat de staat van instandhouding van de populatie niet verslechtert. De monitoring moet door een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis worden uitgevoerd en volgens het meest recente vleermuisprotocol. Er wordt gebruik gemaakt van een inspectieluikje waardoor inspectie met een endoscoop of op uitwerpselen mogelijk is.

De monitoring moet jaarlijks worden gerapporteerd aan bevoegd gezag. De laatste monitoringsrapportage moet u uiterlijk in september 2021 ter goedkeuring aanleveren. Als uit de monitoring blijkt dat aangeboden alternatieven niet gebruikt worden door de gewone dwergvleermuis dient u in de monitoringsrapportage aan te geven welke maatregelen nodig zijn om de effectiviteit te verbeteren. Tevens dient u dan een plan van aanpak toe te voegen waarin is weergegeven binnen welke termijn deze aanpassingen worden gerealiseerd. In het monitoringvoorstel is opgenomen dat jaarlijks 2 controles worden uitgevoerd naar gebruik van de vervangende kraamverblijfplaatsen. Als niet vastgesteld kan worden dat de kraamverblijven in gebruik zijn, moet in aanvulling op het monitoringsplan ook worden gemonitord naar kraamactiviteit in de voorgestelde (nieuwe) maatregelen en in de omliggende wijk. Om de functionaliteit van het gebied te garanderen is het essentieel dat een alternatieve kraamverblijfplaats aantoonbaar gebruikt wordt door de gewone dwergvleermuis.

Doordat tijdelijke en permanente verblijfplaatsen worden gerealiseerd die de huidige situatie nabootsen, zijn er tijdens en na de werkzaamheden voldoende verblijfplaatsen. Hierdoor komt de functionaliteit van de verblijfplaatsen voor de vleermuissoorten niet in gevaar. Er worden voldoende maatregelen genomen om een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen.

De voorgestelde maatregelen in planning, tijdelijke en permanente verblijfplaatsen zijn noodzakelijk om een effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen en vastgelegd in de voorschriften onder soort specifiek de gewone en ruige dwergvleermuis.

Conclusie toetsing

Door het renoveren van de bebouwing worden nesten van de gierzwaluw en voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van de gewone en ruige dwergvleermuis beschadigd en vernield. Hiervoor heeft u een ontheffing nodig.

In de volgende paragrafen toetsen wij of de ontheffing op basis van de wet verleend kan worden.

B1.3 Alternatieven voor realisatie van het project / de activiteiten

B1.3.1 Alternatievenafweging in de aanvraag

Voor het project is niet gezocht naar een andere locatie, dit past namelijk niet binnen het doel van het project. Het betreft renovatie van de bestaande bebouwing, die vindt plaats op de bestaande locatie. Een alternatieve werkwijze is niet overwogen. Uitgangspunt is het renoveren van de bestaande bebouwing

zodanig dat die aansluit op de hedendaagse wensen en eisen. Voorafgaand en tijdens de werkzaamheden wordt zorgvuldig gewerkt om schade aan individuen te voorkomen. De wijze waarop gewerkt gaat worden brengt voor dit project de minste schadelijke effecten met zich mee. Door het isoleren en renoveren van de bebouwing wordt ook de verblijfplaats duurzaam behouden, voor een periode van tenminste 20 jaar.

Een alternatieve planning voor de werkzaamheden is overwogen. In de planning is rekening gehouden met de aangetroffen ecologische waarden. Het ongeschikt maken van de bebouwing voor gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis gebeurt buiten de kritische periode van de soort nadat de mitigerende maatregelen zijn getroffen.

B1.3.2 Toetsing van de alternatievenafweging

Uitgangspunt is het renoveren van de bestaande bebouwing zodanig dat die aansluit op de hedendaagse wensen en eisen. Door de isolatiewerkzaamheden is het niet mogelijk om de verblijfplaatsen van de gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis te behouden. Wel komen na renovatie de nest- en voortplantingsplaatsen en rustplaatsen weer terug. Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten de kwetsbare perioden) wordt schade aan de gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

B1.4 Wettelijk belang van het project

B1.4.1 Motivatie wettelijk belang in de aanvraag

De voorgenomen activiteiten zijn volgens de aanvraag nodig in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid en ter bescherming van flora of fauna en in het belang van de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten. Onderstaande beredenering voor de wettelijke belangen is aangegeven.

Bescherming van flora en fauna en het in stand houden van natuurlijke habitats

Klimaatverandering kan tot gevolg hebben dat soorten zich verplaatsen ten gevolge van verandering/ongeschikt worden habitat, uitsterven van soorten, verandering in de voedselketen. Hoewel de toepassing van het tegengaan van de effecten van het broeikaseffect een mondiale aangelegenheid is, is de ontwikkeling van en het streven naar reductie van emissies voor ieder individueel land een belangrijk politiek thema. Wil op mondiaal niveau de problematiek van het broeikaseffect worden aangepakt, dan zal ook op nationaal niveau dienen te worden geïnvesteerd. Het onderhavig project vormt een onderdeel van een dergelijke investering. De Nederlandse overheid heeft hier ook verdragen voor getekend die zij dient na te komen. De nadelige effecten van het broeikaseffect zijn divers, zonder maatregelen om de effecten een halt toe te roepen dan wel te minimaliseren zullen de consequenties voor veel dieren en planten een desastreuze uitwerking hebben met als worstcase het (lokaal) uitsterven tot gevolg. Iets wat nu ook al plaatsvindt. Door het klimaatprobleem bij de bron aan te pakken (vermindering uitstoot broeikasgassen) kunnen hier op den duur velerlei soorten baat bij hebben.

Volksgezondheid of openbare veiligheid

Het handhaven van de huidige staat van de woningen kan schadelijke effecten op bewoners tot gevolg hebben. Wanneer onvoldoende geventileerd wordt, kunnen zich in de binnenlucht hinderlijke en schadelijke stoffen die in de woning gevormd worden, ophopen. In slecht geventileerde woningen worden jonge kinderen eerder gevoelig en krijgen eerder astma en chronische bronchitis dan in goed geventileerde woningen. Er bestaat dus een samenhang tussen de aanwezigheid van vocht en schimmel in de woning en een verhoogde prevalentie van respiratoire symptomen bij kinderen en volwassenen zoals astma, en reumatische aandoeningen. Gezondheidsklachten na kortdurende blootstelling aan fijn stof kunnen leiden tot een toename in medicijngebruik en zelfs tot ziekenhuisopnames van mensen met een hart- of longziekte. In Nederland wordt geschat dat door hoge blootstelling aan fijn stof, gemeten buiten de woning, jaarlijks ongeveer 3.000 mensen worden opgenomen met klachten aan hart of bloedvaten en ongeveer 700 mensen met luchtwegklachten. Mogelijk is er ook een bijdrage aan wiegendood. Langdurige blootstelling aan verhoogde concentraties fijn stof kan leiden tot een blijvende

verlaging van de longfunctie en tot een toename van de prevalentie van chronische luchtwegklachten, met name bronchitis en hart- en vaatziekten, maar mogelijk ook geboortegewicht. De verbeterde woonkwaliteit komt de gezondheid van de bewoners ten goede.

Dwingende reden van openbaar belang

In internationaal verband is afgesproken dat de uitstoot van CO₂ in 2020 met ruim 20% is teruggebracht (dit staat verwoord in het Kyoto Protocol). Eén van de maatregelen is een betere isolatie van woningen. Slecht geïsoleerde woningen zorgen voor een groot aandeel in de CO₂-uitstoot. Door de woningisolatie wordt de uitstoot van CO₂ met tenminste één derde teruggedrongen, wat beter is voor het klimaat. Woningstichting SWZ heeft zich geconformeerd aan deze afspraken en isoleert in de loop van de jaren haar woningbestand teneinde bij te dragen in deze grote energiebesparing dus ook milieubesparing. Doel van Woningstichting SWZ is het verkrijgen van Energielabel C en bij voorkeur hoger (B). Met de energetische maatregelen die in heel Nederland worden getroffen, wordt voor geheel Nederland tenminste 33% bespaard. Door het tegengaan van klimaatverandering worden ook de omstandigheden voor beschermde flora en fauna gegarandeerd.

B1.4.2 Toetsing aan wettelijk belang

Wij zijn van oordeel dat de wettelijke belangen 'Volksgezondheid' en 'openbaar belang', zoals weergegeven in de aanvraag, voldoende zijn aangetoond. Het wettelijk belang ter bescherming van wilde flora en fauna of in het in stand houden natuurlijke habitat wijzen wij af. Uiteraard wordt de flora en fauna uiteindelijk beter van het reduceren van de CO₂ uitstoot, maar doel van het project is niet het beschermen van de flora en fauna.

Door het binnenklimaat van de woningen te verbeteren, wordt het risico van mensen met gezondheidsklachten in verband met slechte ventilatie voorkomen. Hiermee wordt voldaan aan het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid. Als laatste kunnen wij instemmen met de dwingende reden van openbaar belang. Internationaal is afgesproken is om de CO₂ uitstoot te reduceren. Het goed isoleren van woningen zorgt voor minder warmteverlies van de woningen, waardoor de uitstoot van CO₂ wordt gereduceerd. Door woningen te isoleren, wordt een stap gezet om deze uitstoot te verminderen.

B1.5 Beoordeling staat van instandhouding

De gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn in Zwolle relatief algemeen voorkomende soorten waarvan er naar verwachting vele honderden exemplaren in de stad broeden en verblijven. Zowel op landelijk als op regionaal en lokaal niveau komt de staat van instandhouding van de gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis niet in het geding. Door het aanbrengen van tijdelijke (nest)kasten in de directe omgeving en het inbouwen van permanente voorzieningen in de gerenoveerde gebouwen blijft het gebied functioneel als leefgebied voor de drie soorten. In de tijdelijke en de permanente situatie zijn dezelfde aantallen nesten of voortplantingsplaatsen of rustplaatsen aanwezig. Hierdoor komt de staat van instandhouding niet in het geding.

Van de gewone dwergvleermuis gaat een kraamverblijfplaats verloren. Omdat een kraamverblijfplaats essentieel is voor de lokale populatie dienen de vervangende permanente (kraam)verblijfplaatsen gemonitord te worden. Als uit de monitoring blijkt dat de genomen maatregelen niet voldoende zijn moeten extra maatregelen worden genomen. Door monitoring te verplichten kunnen wij borgen dat geen afbreuk gedaan wordt aan het streven de populaties van de gewone dwergvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

B1.6 Toetsing aan overige vereisten

Op basis van de Wnb²² houden wij bij onze besluiten rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Ook nemen we regionale en lokale bijzonderheden mee in de overweging.

Wij zien geen aanleiding om de gevraagde ontheffing te weigeren op basis van art. 1.10, derde lid Wnb.

---

²² Wnb, artikel 1.10, derde lid.

B1.7 Eindconclusie toetsing

De gevraagde (wijziging van de) ontheffing van de verbodsbepalingen voor gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis kan op basis van de wettelijke en beleidsmatige regels worden verleend. De gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten worden niet aangetast. Er is geen andere bevredigende oplossing voor handen waarbij minder effecten op de beschermde soorten optreden. Er is een wettelijk belang aanwezig om de negatieve effecten op de betrokken soorten te rechtvaardigen. We verbinden wel voorschriften aan de ontheffing.

B1.8 Zorgplicht blijft altijd gelden

Ongeacht wat in het besluit is weergegeven geldt altijd de zorgplicht, zoals deze is weergegeven in de Wnb²³. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving.

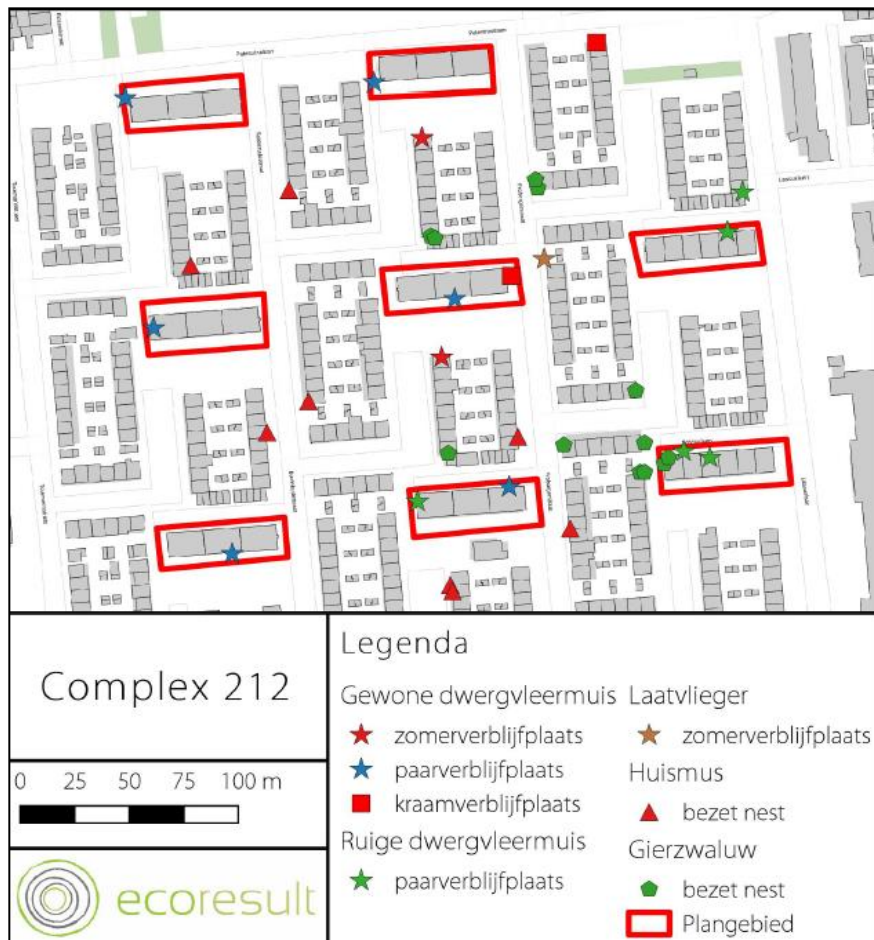
C Slotconclusie

Er zijn geen belemmeringen om de aangevraagde gewijzigde ontheffing in verband met de renovatie van 6 portiekflats aan de Buxtehudestraat 17-51 en 69-103, Frobergerstraat 17-51 en 69-103 en Lassuslaan 67-91 en 109-143 en de sloop van 2 flats aan de Palestrinalaan 130-200 in Zwolle te verlenen. Om de bescherming van natuurwaarden zo goed mogelijk te borgen zijn aan de ontheffing voorschriften verbonden.

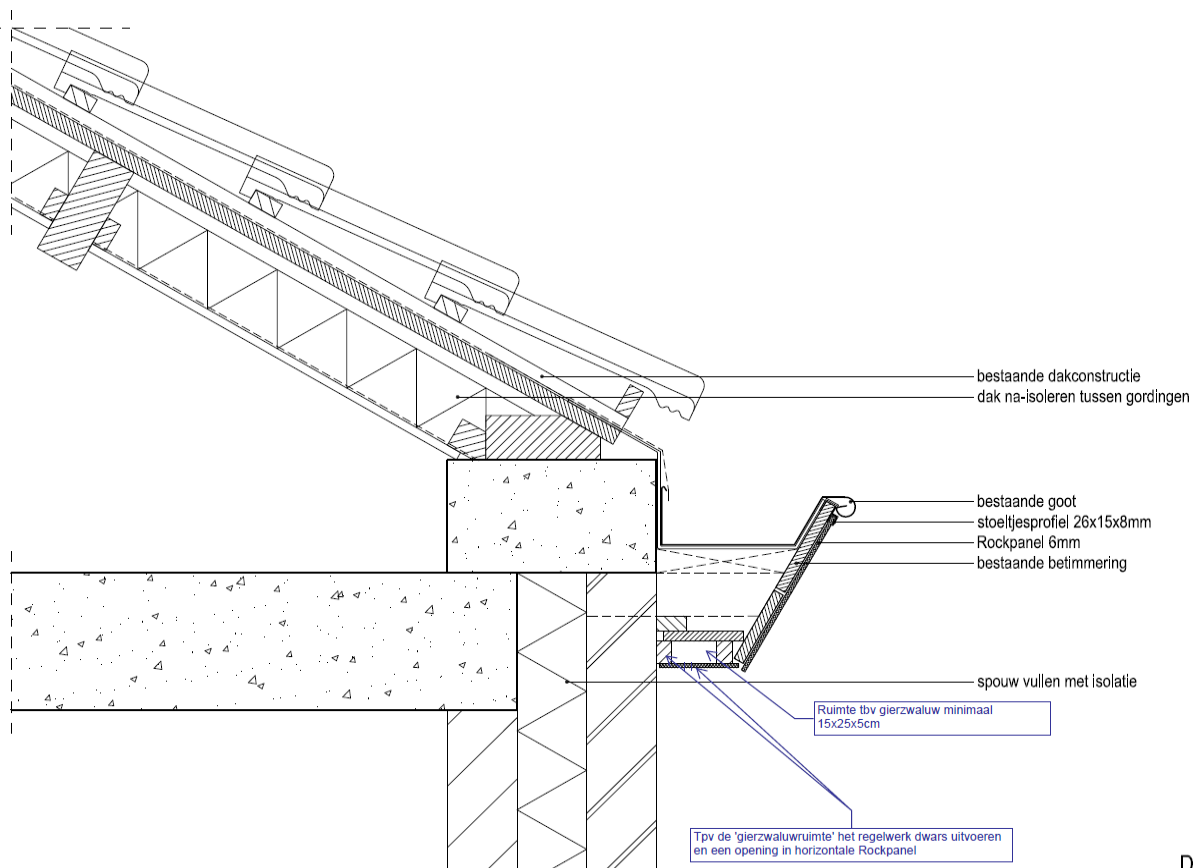
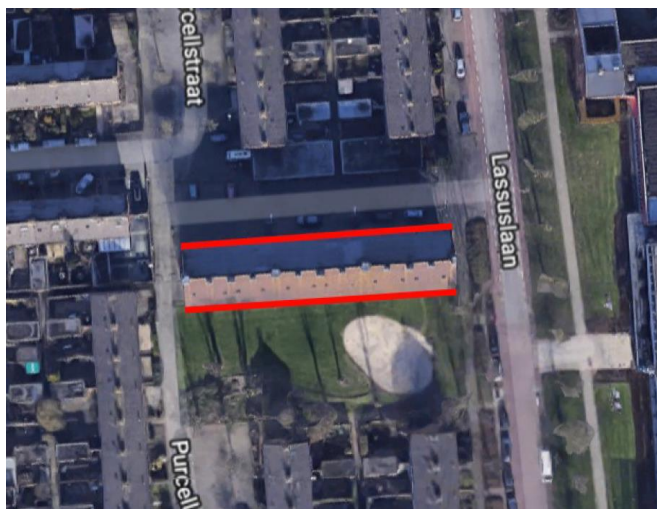
²³ Art. 1.11, eerste en tweede lid

BIJLAGE 3 – Overzichtskaart aangetroffen vaste rust- en verblijfplaatsen gierzwaluw en vleermuis.

Gewone dwergvleermuis	Kraamverblijfplaats/ winterverblijfplaats	1	Frobergerstraat 69-79	Zijgevel oostzijde
Gewone dwergvleermuis	Paarverblijfplaats/ winterverblijfplaats	1	Buxtehudestraat 41-51	Zijgevel westzijde
Gewone dwergvleermuis	Paarverblijfplaats/ winterverblijfplaats	1	Frobergerstraat 19-27	Noordgevel
Gewone dwergvleermuis	Paarverblijfplaats/ winterverblijfplaats	1	Buxtehudestraat 93-103	Zijgevel westzijde
Gewone dwergvleermuis	Paarverblijfplaats/ winterverblijfplaats	1	Frobergerstraat 81-91	Zuidgevel
Gewone dwergvleermuis	Paarverblijfplaats/ winterverblijfplaats	1	Palestrinalaan 130-140	Noord- of westgevel
Gewone dwergvleermuis	Paarverblijfplaats/ winterverblijfplaats	1	Palestrinalaan 166-176	Zuid- of westgevel

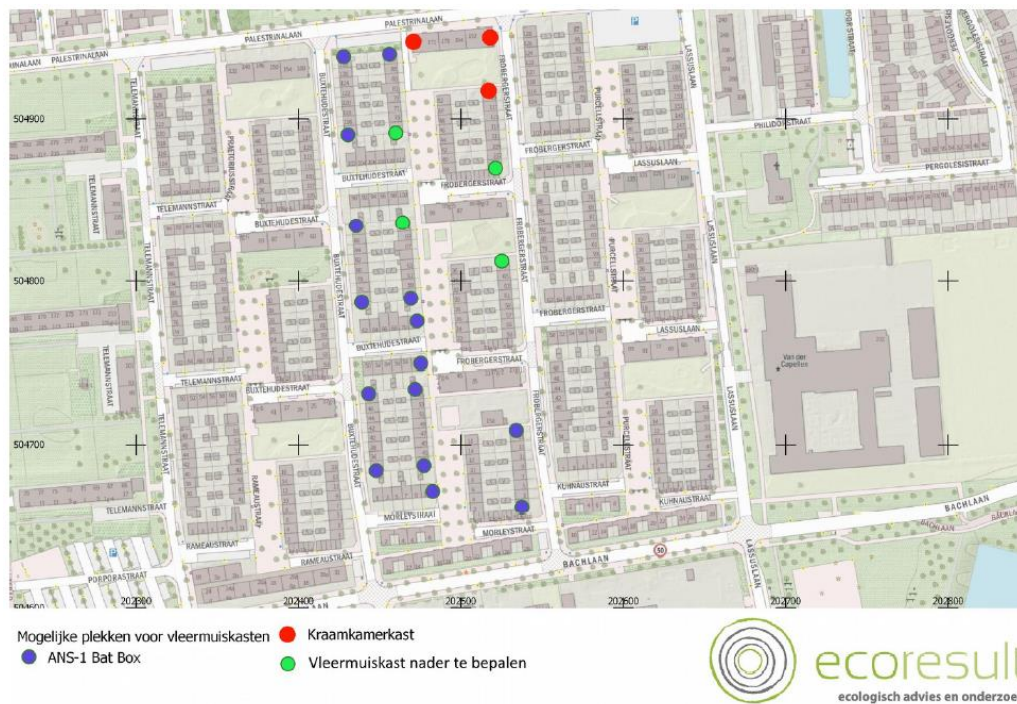
BIJLAGE 4 – Overzichtskaart en detail mitigatie voor de gierzwaluw

D

Constructietekening van de te realiseren voorzieningen voor de gierzwaluw. Om de 2 meter wordt een voorziening gerealiseerd, zoals hierboven weergegeven. Deze voorzieningen worden gerealiseerd in de goten van het appartementsgebouw, op de posities in het rood gemarkeerd in de kaart hierboven.

BIJLAGE 5 – Overzichtskaart tijdelijke mitigatie voor de vleermuizen

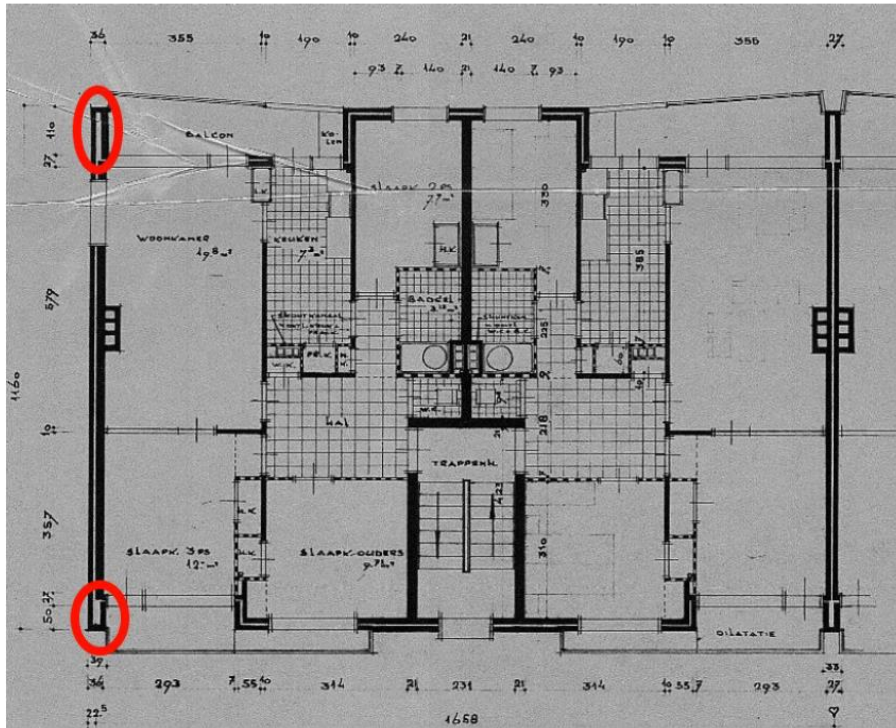
Locaties en type verblijfplaats van de tijdelijke, vervangende verblijfplaatsen voor de gewone en ruige dwergvleermuis. De gekozen kasten voldoen aan de vereisten als gesteld in het kennisdocument van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Minimaal 20 kasten zijn geschikt als (tijdelijke) verblijfplaats in paartijd en in milde winters. De 3 kraamkamerkasten zijn aantoonbaar geschikt voor de gewone dwergvleermuis in de kraamtijd.

BIJLAGE 6 – Overzichtskaart en detail permanente mitigatie vleermuizen

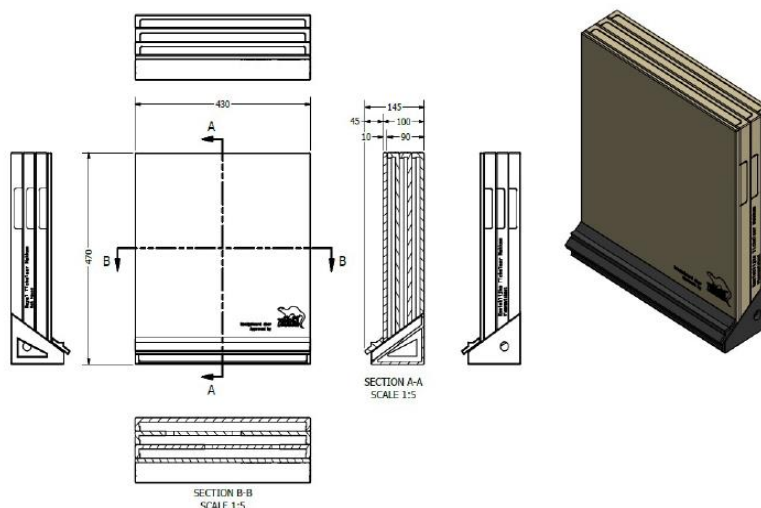
Paarverblijfplaatsen gewone en ruige dwergvleermuis.

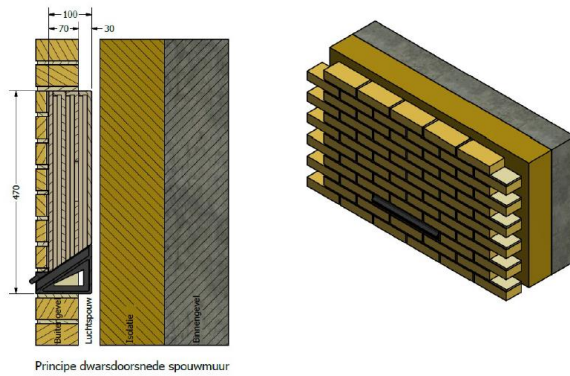
Hieronder is het bovenaanzicht en vooraanzicht weergegeven van woningen met in het rood omcirkeld de penanten. De penanten van 24 woningen worden geschikt gemaakt als verblijfplaats voor gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis voor tijdens het parseizoen en de milde winters.

Kraamverblijfplaats gewone dwergvleermuis

Als permanente verblijfplaats voor kraamtijd worden Tichelaarkasten geplaatst. Hieronder is de constructietekening opgenomen met de afmetingen van de kast en de wijze van inbouwen. In totaal worden 4 kasten ingebouwd op 4 verschillende gevels. 1 kast komt op de locatie van de huidige kraamverblijfplaats.

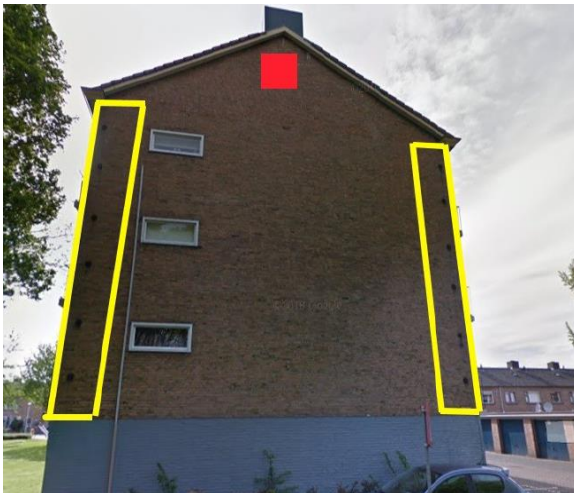

Principe dwarsdoorsnede spouwmuur

In het rood zijn de locaties van de in te bouwen Tichelaarkasten weergegeven.

De Tichelaar kasten worden geplaatst op de in het rood gemarkeerde positie. In het geel zijn de penanten weergegeven die beschikbaar zijn als paarverblijfplaats.